

شبه‌شنبه ۱۲ دی‌ماه ۱۳۹۷

۱۴ شعبان ۱۴۳۹ • اول می ۲۰۱۸

شماره ۱۹۸۰۹

۱۰۳۲

نگاهی به مهارت اجرای استند آپ کمدی و راه‌های خنداندن دیگران

خنداننده شویم

علیرضا کاردار

پرونده

یازدهم اردیبهشت ماه، سالروز درگذشت «گل آقا» یا همان کیومرث صابری فومنی است. مرحوم صابری عمرش را برای اعتلای فرهنگ ایران زمین و نشر طنز فاخر و نشساندن لبخند روی لبان هموطنانش گذاشت. کار استاد متمرکز روی طنز مکتوب بود اما این روزها یک راه تازه برای خنداندن مردم در کشور ما رونق گرفته به نام استندآپ کمدی. روشی که چندان تخصصی هم دنبال نمی‌شود. به بهانه سالروز درگذشت گل آقای ملت ایران تصمیم گرفتیم در این پرونده، علاوه بر این که یادی کنیم از طنز گل آقای، درباره ضرورت شادی و نشاط در جامعه و اهمیت خندیدن و خنداندن صحبت کنیم. ضمن این که چند روز دیگر روز جهانی خنده است و تقارن نسبی این روز با این پرونده، دلیلی می‌شود برای بررسی راه‌های شاد کردن دیگران. به همین منظور نگاهی می‌اندازیم به کتاب «خنداننده شو» که با حمایت برنامه «خندوانه» ترجمه و ارائه شده و در آن، راه‌های تبدیل شدن به یک استندآپ کمدین (خنداننده) را قدم به قدم و با تمرین‌های عملی آموزش می‌دهد. اگر این کتاب را با دقت مطالعه کنیم و در کنارش تمرین‌هایش را انجام دهیم و همزمان، برنامه‌های استندآپ داخلی و خارجی را هم ببینیم، شک نکنید که می‌توانیم تبدیل به یک خنداننده برتر شویم. حداقل مینبتش این است که در دورهمی‌های خانوادگی و دوستانه می‌توانیم بقیه را سرگرم کنیم و به جمع‌های دوستانه و خانوادگی مان رونق دهیم یا از این بالاتر، حتی می‌توانیم تبدیل به یک کمدین حرفه‌ای شده و از راه «بامزه بودن» پولدار هم بشویم. هدف تان از خنداندن شدن هر چه هست، با پرونده امروز همراه ما باشید.

درباره کتاب خنداننده شو

فرمول‌های خنداننده شدن

با عنوان اصلی به این مقوله پرداخته نشده بود. اگر با نگاهی کلی تر

استندآپ کمدی را طنزی بدانیم که مخاطبان با دیدن اجرای آن می‌خندند، این رسم از دیرزمان در فرهنگ ما رایج بوده است. آن چه در قالب پیش پرده خوانی بوده یا در سنت مقامه گویی‌های طنزخمی داده‌است (که دو نفر درباره موضوعی خنده‌آور نزد مخاطبان گشت و گو می‌کردند) یا آن چه کم و بیش تلخک‌های دربار انجام می‌دادند، سطح و جنس متفاوتی از همین رسوم دیرینه است. «رامبد جوان در برنامه‌اش «خندوانه» و در قالب مسابقه خنداننده برتر، نگاهی عمیق به این گونه نمایشی محبوب انداخت. او درباره شروع این برنامه می‌گوید: «تلاش کردیم استندآپ کمدی را به شکل صحیح به فرهنگ طنز ایرانی وارد کنیم. در راه بومی شدن آن نیز تلاش کردیم و واژه فارسی خنداننده را جایگزین کمدین کردیم». رامبد جوان پس از دیدن استقبال چشمگیر مخاطبان و وجود استعدادهای زیاد در این زمینه تصمیم می‌گیرد به صورت جدی و آکادمیک به رشد و آموزش استندآپ کمدی از پایه کمک کند که در نخستین قدم، این کتاب را با اندکی دخل و تصرف و مطابقت با فرهنگ ایرانی، در اختیار علاقمندان می‌گذارد. کتابی برای آموزش گام به گام استندآپ کمدی تا دوستداران این گونه با اصول و زیربناهای اجرای درست یک استندآپ کمدی آشنا شوند. این کتاب که «جودی کارتر» آن را نوشته، «حسین کلهر» و «رشید جعفرپور» به اتفاق آن را ترجمه کرده‌اند و نشر «ترمه و ترنج» با قیمت ۱۷ هزار تومان منتشر کرده است.

● **از نویسنده کتاب، بیشتر بدانیم**

کتاب «خنداننده شو» ترجمه‌ای است از Standup Comedy: The Book

اثر خانم جودی کارتر (Judy Carter) نویسنده، مربی موفقیت شخصی و کمدین شهیر آمریکایی که نتیجه بیش از ۳۰ سال کار او به عنوان کمدین و مربی طنز است. جودی کارتر که از کودکی با لکنت زبان متولد شده بود، خواهر بزرگتری داشت که او هم با مشکل جسمی شدیدی دست به گریبان بود. برای همین جودی هشت ساله تصمیم گرفت از روی کتاب، ششیده بازی یاد بگیرد تا بتواند با خواهرش ارتباط برقرار کند و او را بخنداند. جودی کم و بیش به اجرای تردستی در مراسم می‌پرداخت تا با مدرک کارشناسی ارشد هنرهای نمایشی از دانشگاه کالیفرنیا دانش آموخته شد. کارتر پس از آن در برنامه‌های تلویزیونی به اجرای برنامه شعیده بازی می‌پرداخت تا در سال ۱۹۷۹ به استندآپ کمدی تغییر رشته داد. از آن زمان تا کنون او برنامه‌های استندآپ کمدی، کلاس‌های آموزش کمدی و همایش‌های موفقیت بی‌شماری را در سراسر جهان برگزار می‌کند. از دو نفر مترجم کتاب، نام «حسین کلهر» بیشتر برای ما آشناست. چند سال پیش بود که یک شب در برنامه «رادیو هفت» جوانی را دیدیم که با لحنی ساده، متن‌هایی را می‌خواند که نمی‌فهمیدیم جدی می‌گوید یا شوخی می‌کند؟ «حسین کلهر» همان جوان است که مهندسی عمران خوانده و کارش را با نشریات دانشگاهی شروع کرد و بعدتر در «همشهری جوان» طنز نوشت. او را می‌توان اولین استندآپ کمدین رسمی تلویزیون نامید که در ادامه کارش، مجری برنامه‌های زیادی شد. کتاب طنزی هم به نام «دوسیب نیوتن» دارد که همان متن‌های برنامه «رادیو هفت» است و همان سال انتشار، پرفروش‌ترین کتاب طنز شد. حسین کلهر این روزها به برنامه سازی رو آورده و در کارش بسیار موفق است.

بریده‌هایی از کتاب خنداننده شو

یک سر سوزن استعداد طنز هم کافی است

از آن جایی که نمی‌شود این کتاب ۱۳۵ صفحه‌ای را به طور کامل یا حتی ناقص و فشرده در این پرونده آورد، بخش‌هایی کاربردی از آن را به صورت کنسروی برای شما که دوستدار یادگیری فنون و فرمول‌های کمدین شدن هستید، نقل می‌کنیم. به این امید که علاقمند شده و اصل این کتاب و کتاب‌های دیگر در این زمینه را بخرید و بخوانید.

● **دو عنصری که برای خنداندن مردم لازم است:**

انگیزه برای خنداندن و شناختن استعدادهای بالقوه وجودتان است. یک سر سوزن استعداد طنز هم کافی است.

● **شش توصیه بی‌اساس برای فرار کردن از رفتن روی صحنه اجرای استندآپ کمدی:**
– می‌ترسم | اضطراب یک واکنش طبیعی است، اجازه ندهید این ترس طبیعی جلوی رویاهای شما بایستد.
– خجالت می‌کشم | خیلی از کمدین‌ها خجالتی هستند ولی رفتن روی صحنه باعث می‌شود از زندگی معمولی فرار کرده و هرچه دلشان می‌خواهد بگویند.
– قیافه و تیپ جذابی ندارم | برای اجرای کمدی لازم نیست چهره دلربایی داشته باشید، مردم بحث روشنفکری نمی‌خواهند بشنوند، فقط می‌خواهند بخندند.
– چاقی یا زشتم | استندآپ کمدی یکی از معدود شاخه‌های هنرهای نمایشی است که آدم‌ها را با هر سازی می‌پذیرد.
– طنز نویس نیستم | استندآپ کمدی نویسندگی نیست، حرف زدن و اجرا کردن است. یک اجرای زنده است، نه کتابی برای خواندن در اوقات فراغت.
– جلوی مردم خشکم می‌زند | بهت زدگی و فرار مطالب از ذهن هم مانند ترس از سخنرانی، در مان‌پذیر است. بهترین درمان آن هم قرار گرفتن در موقعیت و رو به رو شدن با شرایط ترسناک صحبت کردن جلوی جمع است.

● **پنج راز بزرگ برای خنداندن مردم:**

– جوک تعریف نکنید | جوک تعریف کردن روش نخ نمای اجرای کمدی است.
– داستان نگویید | داستان‌های بامزه معمولاً جواب نمی‌دهند و به اندازه کافی برای مخاطب خنده دار نیست. سعی کنید بامزه باشید | لازم نیست مثل یک دلقک رفتار کنید تا مردم را بخندانید. قانون کمدی می‌گوید اگر محتاج باشید بقیه به شما بخندند، هیچ کس نخواهد خندید.
– جدی باشید | کمدی یک کسب و کار جدی است. بهترین اجرا، اجرایی است که شما در انجامش جدی و منضبط باشید اما برای مردم خنده دار باشد.
– آرام باشید | شما استندآپ کمدی اجرا می‌کنید. د کمه‌های موشک بالستیک زیر دست شما نیست که اگر کار اشتباهی انجام دهید، فاجعه قرن رقم بخورد.

● **موضوعاتی که در اجراها مردم دوست ندارند ببینند:**

جوک‌های نژادپرستانه، بیماری‌های صعب‌العلاج، به تصویر کشیدن تصاویر مشمژن‌کننده، استفاده از کلمات رکیک

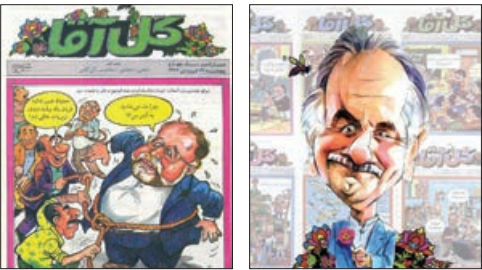
● **چطور مطالب خام خود را خوردنی (بانمک) کنیم:**

– مقدمه | ضربه | تمام رفتارها و گفتارها در یک اجرا باید به شکل «مقدمه / ضربه» طراحی شود. یعنی یک مقدمه ساده که ذهن مخاطب را آماده می‌کند و بعد یک ضربه که از آن‌ها خنده می‌گیرد.
– طعنه | گفتن چیزی که به وضوح در تضاد با چیزهای قابل مشاهده است، یک راه قابل اعتماد برای خنداندن مردم است.
– مقایسه | مقایسه دو موضوع با هم، یک راه ساده و بسیار کاربردی برای ساخت کمدی است. مثلاً مقایسه کودکان امروزی با کودکی خودمان.
– تشبیه | تشبیه‌ها از این نظر در کمدی مهم هستند که به تصویرسازی کمک می‌کنند. تصویرسازی مهم‌ترین مهارت یک بازیگر در اجراهای تک نفره است.
– مشاهده | مشاهدات دقیق، بخشی از کار روزانه یک کمدین است که سعی می‌کند به اتفاق‌های روزمره و معمولی روح کمدی ببخشد و از پدیده‌های بی‌معنی، کمدی استخراج کند.
– تقلید | منظور ادا در آوردن نیست بلکه منظور نشان دادن افرادی است که درباره شان حرف می‌زنید.
– فهرست سازی | ساختن فهرست‌هایی که مردم را می‌خندانند، ضربه‌های خوبی به دست می‌دهند.
– ارجاع | در استندآپ کمدی ارجاع به معنی یادآوری جوک یا صحبتی است که قبل از حرفی که می‌خواهید بزنید، در همین اجرا زده‌اید.

اگر سن تان به دوران انتشار نشریات گل آقا قد بدهد، امکان ندارد یکی از آن‌ها، از هفته نامه گرفته تا ماهنامه و سالنامه و بچه‌ها گل آقا را یک بار ندیده و خوانده باشید. یا یکی از طنزها و کارتون‌ها و طرح‌جلدهایش را به یاد نداشته باشید. اگر هم آن دوران را درک نکرده‌اید ولی علاقه مند به طنز هستید، حتماً اصطلاح «طنز گل آقای» را شنیده‌اید. به طور خلاصه، طنز گل آقای طنزی بود که تخریب نمی‌کرد. مانند تیغ جراحی در راستای بهبود جامعه و آدم‌هایش عمل می‌کرد، نه مانند چاقوی سلاخی برای دریدن افراد. رضا رفیع، طنزپرداز، در سالگرد درگذشت گل آقا در روزنامه اطلاعات نوشت: «او در نوشتن طنزی سالم و سازنده، گزنده و منصفانه، انتقادی و دلسوزانه، سیاسی و جسورانه، اخلاقی و انسان‌دوستانه، آن چنان همت و قدرتی نشان داد که به سرعت نامش بر سر زبان‌ها افتاد و «گل آقا» از «صابری» معروف‌تر شد. و این نبود مگر به دلیل قدرت و قوت افزونی که در قلم طنزآمیز گل آقا نهفته بود.» از نظر گیتی صفرزاده، سردبیر نشریه گل آقا «یکی از مهم‌ترین نکاتی که باعث می‌شد نام طنز گل آقای در آن دوره مطرح باشد، این بود که کیومرث صابری فومنی عقیده داشت طنزی که نوشته می‌شود نباید عریان و تلخ باشد. گل آقا در دوره خود تلاش کرد تا این مطلب را جا بیندازد که طنز و کاریکاتور توهین نیست و حالا به نظر می‌آید باید

طنز گل آقای چه بود؟

طنز و کاریکاتور، توهین نیست

دوباره کار شود تا بگوییم طنز و کاریکاتور برای جامعه لازم است. «علی زانندوز، سردبیر بچه‌ها گل آقانیز با اشاره به این که نشریه گل آقا با طلیف وسیعی از مخاطبان عام سر و کار داشت می‌گوید: «نوع ارتباط برقرار کردن با مخاطبان برای گل آقا با طنز گل آقای میسر بود و آقای صابری از ابزاری که در دست داشت به خوبی استفاده کرد. صابری برای نگارش مطالبش خبر را می‌گرفت و از زوایای مختلف به آن نگاه می‌کرد و به ایده‌آل ترین شکلی که می‌توانست به آن می‌پرداخت. فضا سازی‌هایش بسیار گیرا و جذاب بود و به نظر می‌آمد اخبار بهانه‌ای است که صابری قدرت بیان و نگارش خود را پیدا کند.»

میثم درویشان پور، کمدین برتر خنداننده شو در گفت و گو با «زندگی سلام» از تجربیاتش برای اجرای یک استندآپ کمدی بی‌قص می‌گوید.

چطور یک کمدین واقعی شویم؟

● **فکر می‌کنید در یاد گرفتن استندآپ کمدی بیشتر از همه چه چیزی اهمیت دارد؟**

در کتاب «خنداننده شو» خیلی ساده توضیح داده شده که اصلاً استندآپ چیست و چطور باید آن را اجرا کرد. کسی که به استندآپ علاقه باشد باید این کتاب می‌تواند برایش مفید باشد. اما به هر حال یک کتاب هرگز نمی‌تواند برای اتفاق بزرگی مثل استندآپ کمدی شدن، کافی باشد. ما نیاز داریم اجرای دیگران را ببینیم. به خصوص کمدی‌هایی که به مدت زمان طولانی، بیشتر از یک ساعت اجرا می‌شود و با این زمان طولانی مخاطب‌شان را خسته نمی‌کنند. مثلاً خود من اجرای آقای «امینی»، «جبرانی» و «لویی سی‌کی» را دنبال می‌کنم. علاوه بر این‌ها کلاس‌های آموزشی استندآپ همین حالا و در حد همین دوستانی که در خندوانه اجرا می‌کردند، برگزار می‌شود.

● **بعد از خندوانه چقدر کار تان تغییر کرد؟ الان یک‌سره درگیر استندآپ و اجرا هستید؟**

بله. بعد از خنداننده شو، مردم، بیشتر با استندآپ کمدی آشنا شدند و ما را شناختند. هر چند هنوز جای زیادی دارد که کار کنیم و میان مردم فرهنگ شوخی کردن را جا بیندازیم اما حالا همه تفاوت یک شومن با کمدین‌ها را می‌دانند و در مجالس شان از کمدین‌ها هم دعوت می‌کنند. البته این که دائماً درگیر برنامه و اجرا باشیم این طور نیست. ممکن است یک هفته هم اجرا نداشته باشیم اما گاهی پیش می‌آید در یک روز دو اجرا داشته باشیم. هر چند دیگر خنداننده شو با همان سطح جذابیت و محبوبیت برایم تکرار نخواهد شد. اما سعی می‌کنم علاوه بر این که مستمر اجرا داشته باشم و روی کیفیت اجرا در حد و اندازه فرد برتر خندوانه کار کنم تا از ذهن مردم فراموش نشوم.

«میثم درویشان پور» را با خندوانه و خنداننده شو می‌شناسیم. او

که بعد از رقابت با تعداد زیادی جوان با استعداد در چند روز به محبوب‌ترین‌های تلویزیون تبدیل شد. حالا کلی طرفدار دارد. برای این که دربار استندآپ کمدی و راه‌های ورود به این حرفه بیشتر بدانیم به سراغ او رفتیم.

● **خودتان چطور به یک کمدین تبدیل شدید؟**

قبل از خندوانه مثل همه آدم‌های دیگر در جمع دوستان و

آشنایان که دور هم می‌نشستیم، خاطراتی تعریف می‌کردم و آن‌ها به

حرف‌هایم می‌خندیدند. بعد از مدتی یکی از دوستان به من گفت چرا این موضوع را به صورت حرفه‌ای دنبال نمی‌کنی؟ ابتدا آن را جدی نگرفتم. مدتی گذشت و مسابقه خنداننده شو پیش آمد و توانستم در خنداننده شو خودم را اثبات کنم. در واقع با خنداننده شو بود که استندآپ کمدی را شروع کردم. من هیچ وقت برای استندآپ کمدی کلاسی نرفتم. البته در خنداننده شو اساتیدی داشتم که اجرا و متن‌هایم را با آن‌ها بررسی می‌کردم. اما قبل از آن هیچ آموزشی در زمینه استندآپ ندیدم. معتقدم هنوز در زمینه آموزش استندآپ کمدی ضعیف هستیم. ما حتی کتاب مشخصی در زمینه اجرای استندآپ نداریم. البته چند وقت پیش با حمایت رامبد جوان کتاب «خنداننده شو» از «جودی کارتر» ترجمه و منتشر شد.

● **فکر می‌کنید یاد گرفتن استندآپ کمدی بیشتر ذاتی است یا با آموزش به دست می‌آید؟**
در بحث استندآپ کمدی خلیقات و ویژگی‌های ذاتی افراد تاثیر زیادی دارد. بیشتر آدم‌ها فکر می‌کنند شوخی کردن به نوعی تولید محتواست بنابراین نتیجه می‌گیرند که بیشتر از همه، آموزش در کیفیت کار یک کمدین تاثیر دارد. اما من مخالفم. متقدم بیشتر از همه نحوه ارائه محتواست که می‌تواند محتوا را جذاب کند. کسی که هنر خنداندن اطرافیان را دارد، می‌تواند کمدین خوبی شود.